

„2. septembra bolo asi 40 gardistických vodcov a gardistov na hlavnom veliteľstve Hlinkovej gardy. Gardistickí vodcovia položili hlavnému veliteľovi Hlinkovej gardy otázku, kto umožnil generálovi Čatlošovi útek. Na to odpovedal hlavný veliteľ: »Je to tajné, ale keďže ste ma k tomu prinútili, tak vám to poviem. Vláda sa už pred dlhším časom rozhodla zbaviť generála Čatloša funkcie a zaistiť ho. Prezident sa proti tomu do poslednej chvíle bránil, o čom vedel aj nemecký vyslanec Ludin.«”

Druhý prípis jedného vodcu SS, ktorý je toho času odvelený k veliteľstvu v Maďarsku, obergruppenführer ešte nemá v rukách. Obergruppenführer Berger bol požadovaný, aby tento spis ihneď po doručení dal ďalej na vyslanectvo. Tým sa vysvetľuje aj oneskorenie, na ktorom vyslanectvo nemá vinu.

Ludin

SÚA Praha. Auswärtiges Amt Berlin (Zahraničný úrad Berlín), 36/498412. Fotokópia úradného záznamu telegramu. (Z nemčiny preložila HT.)

283

1944, september 13. Praha. — Ďalekopis štátneho ministra K. H. Franka rišskemu vodcovi SS Himmlerovi do Berlína s návrhom na zmenu v osobe nemeckého vyslanca na Slovensku.

(Po doručení považovať za
tajnú rišsku vec!)
Osobne! Do vlastných rúk!

Rišsky vodca!

Vplyv vojenskej a politickej situácie Slovenska na protektorát ma vedie k nasledovnému konštatovaniu a k pripojenej prosbe:

Vznik a ďalší postup povstania na Slovensku v neposlednom rade zavinielo aj podceňovanie celkovej slovenskej situácie zo strany nemeckého vyslanectva (vyslanec Ludin a vyslanec radca Gmelin). Vyslanectvo bolo skutočnosťami prekvapené a nechcelo ich priznať. Vzhľadom na vyslancov postoj k vedúcim slovenským kruhom, ovplyvnený pravdepodobne aj predošlými spoločenskými stykmi, nemožno očakávať od Ludina a jeho štábu zmenu politického ponímania a je nebezpečenstvo, že aj naďalej sa budú robiť veľmi vážne politické chyby. Na jednej strane musí dostať SS obergruppenführer Berger schopného politického poradcu s dôkladnými znalosťami a na druhej strane treba zo zahraničnopolitických príčin zachovať nemecké vyslanectvo pri slovenskej vláde. Nemecký vyslanec s pevnou chrbticou, znalosťou pomerov a politickým inštinktom by teraz nemal vzhľadom na nemecké záujmy na juhovýchode podstatné šance pacifikovať partizánmi zamožené územie len na základe rozumného politického stanoviska a pod ochranou nemeckých zbraní bez toho, že by bolo treba nasadiť veľa divízií. Nakoľko ja poznám Ludinovo stanovisko a chovanie, Ludin stojí v ceste novým politickým a bezpečnostno-polícajným opatreniam. Dovoľujem si navrhnúť, aby bol namiesto Ludina vymenovaný za nemeckého vyslanca v Bratislave bývalý guverné Iovovského obvodu, SS brigadeführer dr. Wächter.

Brigadeführer dr. Wächter je znalec juhovýchodného priestoru, oboznámený s pomermi na Slovensku a podľa môjho názoru je určite schopný na základe svojich skúseností zo Lvova osvojiť si politickú situáciu na Slovensku. Ako počúvam,

ríšsky minister zahraničia von Ribbentrop už raz zamýšľal použiť dr. Wächtera ako vyslanca v Bratislave. Wächterovo meno má na Slovensku dobrý zvuk a živlom pozitívne nakloneným ríši dá pocítiť, že konečne sa bude viesť jasná a pevná ríšska politika. Wächter o mojom návrhu nič nevie. Ani som s ním nenadviazal nijaký styk.

Bol by som Vám, ríšsky vodca, vďačný, keby ste preskúmali môj podnet a predložili ho na rozhodnutie vodcovi. Pritom Vás prosím len o to, aby ste moju kritiku Ludina považovali za dôvernú a aby ste ma nemenovali pred von Ribbentropom ako iniciátora návrhu, pretože Ludina osobne poznám a ako človeka si ho cením.

Heil Hitler!
Vždy Váš Frank v. r.

AÚD KSS Bratislava. F. 6, a. j. 309/68—69. Fotokópia strojopisného konceptu odoslaného ďalekopisu. (Z nemčiny preložila HT.)

284

1944, september 14. Viedeň. — Prípís župného hospodárskeho poradcu NSDAP Rafelsbergera zaslaný spolu s kópiou zprávy pre šéfa hlavného úradu ríšskej bezpečnosti dr. E. Kaltenbrunnera štátnemu ministrovi K. H. Frankovi v Prahe.

Obergruppenführer!

Odvolaám sa na Váš list z 1. t. m.¹, týkajúci sa Slovenska, a posielam Vám v prílohe odpis mojej zprávy obergruppenführerovi Kaltenbrunnerovi. Je polutovaniahodné, že ešte aj za tejto situácie na Slovensku zotrávajú tí, ktorí dostatočne a nesporne dokázali, že zle zastupujú nemecké záujmy na Slovensku a môžu brzdiť tých niekoľkých rozumných a energických ľudí, ktorí sú na našej strane.

2 prílohy

Heil Hitler!
Rafelsberger²

[Príloha 1]

T a j n é

SS-obergruppenführerovi
dr. Ernstovi Kaltenbrunnerovi,
šéfovi bezpečnostnej polície
a bezpečnostnej služby.
Berlin SW 11
ulica princa Albrechta 8

Rf/St

14. septembra 44
Vec: Slovensko

Obergruppenführer!

Od svojho spolupracovníka dr. Paica, ktorého aj Vy osobne poznáte, som dostal odpis priloženej zprávy o situácii na Slovensku, uzavretej 6. t. m., ktorá však v podstatných bodoch platí aj dnes. Na jej doplnenie by som chcel upozorniť najmä na nasledovnú okolnosť:

¹ Viď dokument čís. 209.

² Frank odpovedal 20. 9. 1944 Rafelsbergerovi listom tohto znenia: „Milý kamarát Rafelsberger! Týmto potvrdzujem príjem Vášho listu zo 14. 9. t. r. značka Rf/St, ktorý sa týkal situácie na Slovensku. So záujmom som vzal na vedomie obsah Vášho listu a pripojených príloh. Som s Vami zajedno v tom, že znalci priestoru by inak utvárali politickú situáciu na Slovensku. Heil Hitler! Váš F.“ (ŠSÚA Bratislava. Národný súd v Bratislave, kart. 67/285. Fotokópia Frankom parafovanéj kópie. — Z nemčiny preložila HT.)